

	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни		
		Методика розв'язування географічних задач		
		Статус дисципліни <i>нормативний компонент</i>		
Галузь знань	А Освіта			
Спеціальність	А4.07 Середня освіта (Географія)			
Освітня програма	Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота			
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)			
Форма навчання	Денна, заочна			
Курс	1-й			
Семестр	1			
Обсяг дисципліни			денна форма	заочна форма
	Кредити	3,5	Години	105
	Лекційні		10	4
	Практичні/семінарські		26	4
	Лабораторні		-	-
Самостійна робота		698	97	
Семестровий контроль	Залік (1-й семестр), екзамен (2-й семестр)			
Викладач	<i>Сільченко Юлія Юріївна, к.г.н., доцент, доцент кафедри філософії та соціальних наук</i>			
Контактна інформація	y.y.silchenko@cuspu.edu.ua			
Кафедра	<i>Філософії та соціальних наук</i>			
Факультет	<i>Психології та історії</i>			
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	Курс «Методика розв'язання географічних задач» вивчає принципи, прийоми та способи розв'язування задач з різних розділів географії. Студенти ознайомлюються з видами географічних задач — картографічними, розрахунковими, логічними, аналітичними та комплексними. Розглядаються методи використання карт, формул, графіків і статистичних даних для отримання географічних висновків. Особлива увага приділяється розвитку просторового мислення, умінню аналізувати географічні ситуації та формулювати висновки.			
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	Вивчення курсу сприяє формуванню вмінь мислити географічно, логічно й аналітично. Розв'язування задач допомагає глибше зрозуміти закономірності природи й суспільства, навчитися застосовувати теоретичні знання на практиці. Курс розвиває навички роботи з картами, статистичними матеріалами та цифровими даними, що необхідно для майбутніх учителів географії. Це цікаво, бо кожна задача — це маленьке дослідження, яке відкриває нові сторони географічної реальності.			
Компетентності	ЗК1. Здатність набувати спеціалізовані концептуальні знання у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності. ЗК2. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу; здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним. ЗК5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, цифрові освітні ресурси у професійній діяльності, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ФК9. Здатність розв'язувати географічні задачі та вправи, користуватися топографічними та географічними картами як джерелом інформації, аналізувати та інтерпретувати географічні дані, визначати			

	взаємозв'язки між різними географічними фактами та пропонувати шляхи вирішення географічних проблем.
Програмні результати <i>(Чому можна навчитися)</i>	<p>ПРН1. Розуміє концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії в старшій (профільній) та вищій школі на рівні новітніх наукових здобутків.</p> <p>ПРН2. Знає та застосовує поняттєво-концептуальний апарат географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання географії, що дозволяє пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії та освітнього процесу з географії, організовувати дослідницьку роботу.</p> <p>ПРН14. Розв'язує географічні задачі та вправи, користується топографічними та географічними картами як джерелом інформації, аналізує та інтерпретує географічні дані, визначає взаємозв'язки між різними географічними фактами та пропонує шляхи вирішення географічних проблем.</p>
Зміст дисципліни	<p>Розділ 1. Теоретико-методичні основи задачного підходу в географії Сутність і роль географічної задачі у навчанні. Поняття географічної задачі, її функції, класифікація (навчальні, пізнавальні, практичні, дослідницькі). Розв'язання задач як засіб формування географічних компетентностей. Методика роботи з географічними задачами у шкільному курсі географії. Структура та етапи розв'язання задач. Формування умінь аналізу умови задачі, добору алгоритму, перевірки правильності результату. Типологія задач у різних розділах географії. Природничі, соціально-економічні, картографічні, краєзнавчі, екологічні, інтегровані задачі.</p> <p>Розділ 2. Методика розв'язання задач з фізичної географії Задачі з астрономічної та математичної географії: визначення координат, відстаней, висот, часу, напрямів, масштабів. Задачі з метеорології та кліматології: розрахунок середніх температур, амплітуд, опадів, характеристик кліматичних поясів. Гідрологічні задачі: обчислення швидкості течії, витрати води, падіння та похилу річки. Геоморфологічні задачі: визначення форми рельєфу за топографічною картою, побудова профілю місцевості.</p> <p>Розділ 3. Методика розв'язання задач з економічної та соціальної географії Задачі з демографії: густина населення, природний рух, міграції, урбанізація. Економіко-географічні задачі: аналіз територіальної структури господарства, транспортні задачі, оптимізація розміщення виробництва. Геоелектронічні та геополітичні задачі: аналіз просторових відносин між регіонами, інтеграційні процеси, вплив глобалізації.</p> <p>Розділ 4. Сучасні технології в методиці розв'язання географічних задач Використання цифрових карт і геоінформаційних систем (Google Earth, ArcGIS, QGIS) у створенні та розв'язанні задач. Онлайн-ресурси для тренування аналітичних навичок (GeoGuessr, World Mapper, IMF Data Mapper, Our World in Data). Моделювання географічних процесів у середовищі інтерактивних карт та електронних атласів.</p> <p>Розділ 5. Практична та дослідницька складова курсу Розроблення власних навчальних задач для шкільного курсу географії. Методичний аналіз ефективності різних типів задач. Проведення</p>

	<p>педагогічного експерименту з використання задачного підходу. Підготовка методичних рекомендацій або мініпроєкту «Географічна задача у формуванні компетентностей учня».</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Підсумкове: залік.</p> <p>Поточне: фронтальне та індивідуальне усне опитування, письмове опитування, тестування, географічні номенклатурні та термінологічні диктанти, перевірка практичних робіт, перевірка конспектів (тез), перевірка виконання самостійної роботи, повідомлень, мультимедійних презентацій, контрольна робота тощо.</p> <p>Критерії оцінювання:</p> <p>При поточному контролі оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань; результати виконання і захисту практичних робіт, експрес контролю у формі тестів тощо.</p> <p>Критеріями оцінки є: повнота розкриття питання; логіка викладання, цілісність, системність відповіді, культура мови; самостійність суджень студента і творчість мислення, його теоретичний рівень; використання основної та додаткової літератури; аналітичні узагальнення, уміння робити порівняльний аналіз; виконання письмових завдань: логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.</p> <p>Максимальний бал за виступ з питань певної теми курсу на практичному занятті (або письмова робота) – 4 бали.</p> <p>Критерії оцінювання усної відповіді:</p> <p>3,5 – 4 б студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить посилання на потрібну літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.</p> <p>2,5 - 3 б студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.</p> <p>1,5 - 2 б студент засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.</p> <p>0,5 - 1 б студент невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.</p> <p>Критерії оцінювання виконання практичних завдань:</p> <p>3 бали При виконанні практичних завдань студент продемонстрував високий рівень оволодіння уміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. До кожного завдання наявні висновки та узагальнення. Студент застосував творчий підхід до виконання завдань. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.</p> <p>2 бали При виконанні практичних завдань студент продемонстрував уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Наявні висновки до кожного завдання, але у деяких висновках недостатня доказова база. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі присутні окремі стилістичні помилки.</p> <p>1 бал – у практичному завданні відсутні висновки до окремих завдань або більшість висновків помилкові. Картографічні матеріали</p>

оформлені з помилками, виконані не якісно та неохайно. У роботі наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента
Максимальна кількість балів за всі завдання для самостійної роботи – 20 балів.

20 б. ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання для самостійної роботи. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу тем, що виносяться на самостійне опрацювання. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Наявні посилання на декілька джерел інформації. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Аналізує різні підходи до трактування тієї чи іншої проблеми. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу, культурою мовлення. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

15 б. ставиться, коли студент виконав всі завдання для самостійної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знаомій та новій ситуації. Присутні окремі стилістичні помилки.

10 б. ставиться, коли студент якісно виконав 1/2 завдань. Демонструє вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

5 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/3 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

2 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/4 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки. Крім того студенти мають змогу отримати

1 б. за доповнення.

Критерії оцінювання виконання завдань підсумкової контрольної роботи

4 бали ставиться у випадку, коли студент у відповіді на питання продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу з тієї чи іншої теми; вільне оперування різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлене запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань, глибоке розуміння причинно-наслідкових зв'язків та суспільно-географічних закономірностей. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні чи стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли відповідь на питання правильна і майже повна, судження студента з питання мають усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. У відповіді висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Матеріал викладено правильною мовою, без орфографічних та граматичних помилок, але присутні окремі стилістичні помилки.

2 бали ставиться, коли відповідь на запитання неповна, частково помилкова та фрагментарна. Студент не має системних знань з даного питання, не повною мірою володіє понятійно-термінологічним апаратом. Студент висвітлює лише один підхід до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. Студент лише називає приклади причинно-наслідкових зв'язків та суспільно-географічних закономірностей, але не розкриває їх суть. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні окремі граматичні, фактичні чи стилістичні помилки.

1 бал ставиться, коли у відповіді на питання студент демонструє вкрай поверхові знання з теми. Відповідь неповна та частково помилкова. Студент оперує лише окремими фразами. Понятійно-термінологічний апарат несформований. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти, часто помилкові. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Відсутні згадування про причинно-наслідкові зв'язки та суспільно-географічні закономірності. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні, стилістичні або граматичні помилки.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом

	<p>неформальної та/або інформальної освіти, в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).</p> <p>Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.</p> <p>Отримання здобувачем диплома, сертифіката, свідоцтва як результати неформального та /або інформального навчання розглядається відповідно до Положенні університету. Рішення про оцінювання приймається на основі зазначених кредитів, годин, тематики навчання.</p> <p>Можуть бути перезараховані практичні роботи або контрольні роботи, повністю або частково (від 5 до 60 балів відповідно).</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Вимоги викладача. В процесі вивчення дисципліни студенти мають відвідувати всі лекційні та практичні заняття. Система оцінювання – накопичувальна, тому для того, щоби набрати необхідні бали (мінімально – 60 балів до екзамену), студент має виконати всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни, бути активним на кожному занятті.</p> <p>Пропущені за поважною причиною заняття відпрацьовуються під час консультацій.</p> <p>Усі практичні роботи та завдання для самостійної роботи мають бути виконані вчасно. Практичні роботи захищаються кожним студентом індивідуально. Форма представлення результатів та контролю за самостійною роботою прописані у методичних рекомендаціях до самостійної роботи. Практичні роботи, конспекти уроків та інші види робіт, які є копією робіт інших студентів не зараховуються. Конспекти уроків мають бути розгорнутими з деталізацією кожного з етапів та дидактичних моментів уроку.</p> <p>Політика виставлення балів. Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу за кредитно-трансферною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання. Враховуються бали набрані при поточному опитуванні, захисті практичних робіт, контролю за самостійною роботою та бали за контрольні роботи з різних модулів. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; акцентується увага на неприпустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Комплексна система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>поточний контроль (ПК)</i> – оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу з окремих складових (модулів) навчальної програми дисципліни під час аудиторних занять, консультацій та результатів самостійної роботи й оцінюється сумою набраних балів; - <i>підсумковий (семестровий) контроль (ПСК).</i> <p>Форми поточного контролю:</p>

	<p>- <i>поточна оцінка</i> – кількість балів, яку отримує студент у результаті контролю за виконанням усіх видів робіт (теоретичних, практичних занять, завдань до самостійної роботи, захисту практичних робіт, конспектів уроків тощо);</p> <p>- <i>підсумкова поточна оцінка</i> – сумарна кількість балів, яку отримує студент за результатами здійснення поточного контролю.</p> <p>У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.</p> <p>Під час підготовки доповідей, повідомлень та рефератів студенти мають дотримуватися академічної доброчесності, уникати плагіату та робити необхідні посилання на використані інформаційні джерела.</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).</p>
Інформаційне забезпечення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тексти лекцій (в електронному варіанті). 2. Методичні розробки практичних занять (в електронному та паперовому варіанті) 3. Матеріали в навчальному класі на освітній платформі Google Classroom. <ol style="list-style-type: none"> 1. Лавренчук Г.М. Задачі з географії: навчально-методичний посібник. – Біла Церква, 2009. – 60 с. 2. Ромасишин Г. П., Климюк І. Б., Слотюк В. М. та ін. Збірник задач з географії. Детальні розв'язки. Тернопіль: Лілея, 2013. — класичний шкільний збірник задач із поясненнями, корисний і для вчителя, і для студента. 3. Методична розробка «Географічні задачі з детальними розв'язками» (О. Клімчук та ін.) — онлайн-ресурс із теоретичними поясненнями і практичними прикладами

Матеріально-технічне забезпечення

Навчально-методичні матеріали:

- навчальні та робочі програми, підручники, посібники, атласи, статистичні довідники, збірники карт;
- мультимедійні презентації, електронні карти, відеоматеріали та інтерактивні ресурси.

Картографічне забезпечення:

- настінні карти України (фізична, політична, економічна, демографічна, транспортна, природно-ресурсна тощо);
- регіональні карти господарських районів;
- топографічні та тематичні карти для практичних занять.

Технічні засоби навчання:

- комп'ютери з доступом до Інтернету;
- мультимедійний проектор, інтерактивна дошка, принтер, сканер;
- програмне забезпечення для обробки статистичних і картографічних даних (MS Excel, QGIS, Google Earth тощо).

Довідково-інформаційні ресурси:

- електронні бібліотеки, бази даних Держстату України;
- ресурси Міністерства економіки, Міністерства розвитку громад, Google Public Data, World Bank Data, Eurostat.

Навчальні приміщення:

- аудиторії, обладнані мультимедійною технікою;
- кабінет з картографічним фондом і демонстраційними матеріалами.